
סנגור עצמי בקרב אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית

Author(s): טליה פרבר and נעמי גילמור-גריל

Source: *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy / כתב עת ישראלי לריפוי*
כרך, 2010, פברואר, כעיסוק, 19, חוברת, 1 (2010, פברואר), pp. H56-H60

Published by: Israeli Society of Occupational Therapy / העמותה ישראלית לריפוי בעיסוק

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/23470787>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy / כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק*

מדורים

טליה פרבר

נעמי גילמור-גריל

מדור טכנולוגיה ואינטרנט

עורכות:

סנגור עצמי בקרב אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית

מושג הסנגור העצמי מוכר למטפלים העובדים עם אנשים עם מוגבלות. הסנגור העצמי הוא תולדה של תנועת זכויות הפרט שהחלה את דרכה בשנות ה-60 וה-70 של המאה העשרים בצפון אמריקה. תנועת הסנגור העצמי בקרב האוכלוסיות עם מוגבלות שכלית היא תנועה חדשה יחסית, המייצגת איכות חיים (Quality of life - QOL), מונח המצוי בשימוש הולך וגובר בתחום זה משנת 2000 (Verdugo & Schalock, 2009). סנגור עצמי הוא היכולת של האדם לייצג את עצמו וללמוד על מימוש זכויותיו. פיתוח היכולת הזאת אצל האדם עם הצרכים המיוחדים מאפשר לו לבטא את עצמו, לעמוד על זכויותיו, לקחת אחריות על חייו ועל ההתמודדות שלו עם הלכות ולהגדיל את סיכויו להשפיע על סביבתו ולקבל מענה לצרכיו.

מטרת התנועה לסנגור עצמי היא הקטנת הבידוד של אנשים עם מוגבלות שכלית בקרב החברה ומתן כלים והתנסות ללקיחת שליטה משמעותית יותר על חייהם. יישומו של הסנגור העצמי בחיי היום-יום של הפרט תורם לאיכות חייו. הסנגור העצמי עשוי לבוא לידי ביטוי ברמות שונות, מאנשים עם מוגבלות שכלית החיים באופן עצמאי בקהילה, ועומדים, למשל, על זכותם לתחבורה ציבורית נגישה, ועד אנשים עם מוגבלות שכלית החיים במוסדות ובהוסטלים ומגבירים את השליטה והבחירה העצמית שלהם, למשל, על ידי כך שהם בוחרים ארוחות ומתכננים אותן.

יישום עקרון איכות החיים מתחיל מן המקום שהאדם עצמו תופס כחשוב ביותר בשבילו. הוא עוקב אחר בחירותיו, מעודד ותומך בהעצמתו, מעודד ניהול עצמי, ומכוון את ההתערבויות כך שישפרו את הדימוי העצמי שלו (Brown, Schalock & Brown, 2009). כשהאדם מבצע פעילויות על פי בחירתו, הוא שולט על חייו, מתגברים אצלו מוטיבציה, עניין, ודימוי עצמי חיובי. הזמינות של הזדמנויות, קבלת החלטות ובחירה, בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית, חיונית לאיכות חיים. כיום, בעידן האינטרנט יש ברחבי העולם אתרים רבים המייצגים קהילות לסנגור עצמי או משמשים העצמה לסנגור עצמי בקרב אוכלוסייה בעלת מוגבלות קוגניטיבית ובני משפחותיהם.

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)

THE RIOT כתב עת של אנשים עם מוגבלות המדברים בשם עצמם (Self Advocates) (אנגלית)

<http://www.hsri.org/leaders/theriot/thisissue.html>

אתר המייצג כתב עת רבעוני The RIOT הכולל מאמרים באנגלית הנכתבים בידי אנשים עם מוגבלות המסגרים על עצמם (Self Advocates). כותבי המאמרים אחראים על העריכה של המאמרים. הרבעון מיועד לאנשים עם מוגבלות ובני משפחותיהם. כתב העת הוא חינמי, אך כדי לקבלו יש להצטרף לרשימת מכותבי הדוא"ל של האתר.

יש אפשרות לקרוא את כל הגליונות שפורסמו מאז ייסודו של האתר. דוגמאות לנושאים שהוצגו: "חברות ובדידות", "זמן בחירות" ו"בטיחות אישית". כמו כן, באתר חנות אלקטרונית לממכר חולצות, כלים ודיסקים הנושאים את לוגו הרבעון.

אתר חינכי בתחום הסנגור העצמי (אנגלית)

Self-Advocacy Online

<http://www.selfadvocacyonline.org>

אתר חינכי המיועד למעורבים בהשגת שינויים בקרב אנשים עם מוגבלות. אתר זה העוסק בסנגור עצמי הוא אתר המוצג באופן ידיוותי ביותר: האתר קריא וניכר בפשטות גרפית ללא עומס חזותי ותוכני. כולל ארבעה מדורי חיפוש: דף הבית, מרכז למידה, איתור תומכים לסנגור עצמי (בארה"ב) ותעודת זהות של חברי האתר. מרכז הלמידה באתר מאפשר היכרות עם תחומי סנגור עצמי מגוונים באמצעות מצגות קלות להפעלה הכוללות תצוגה גרפית ברורה ומלל מתומצת. לדוגמה: מצגת העוסקת בחיים בריאים שמציגה לפני הקורא מושגים בסיסיים הקשורים באורח חיים בריא ודרכים להשגתם. מצגת אחרת עוסקת בהתארגנות ובהקמת ארגונים לצורך השגת מטרות ציבוריות. במדור העוסק באיתור תומכים מוצגת מפת ארה"ב, שכוללת קישורים לאנשים הפעילים בתחום בכל מדינה ומדינה בה.

MENCAP קהילות לסנגור עצמי: משתמשים, משפחות ואנשי מקצוע (אנגלית)

<http://www.mencap.org.uk>

אתר אנגלי המייצג ארגון לסנגור עצמי לאוכלוסייה המוגדרת כ- PMLD (Profound & Multiple Learning Disabilities), המינוח המקובל באנגליה לאנשים עם מוגבלות שכלית (פיגור שכלי). מטרת האתר הוא לתת במה וביטוי לאוכלוסייה זו ולבני משפחותיהם. באתר: וידאו קליפים של סיפורים אישיים,

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)

מדורים

תקציר מאמרים וחדשות הנוגעות לאוכלוסייה זו, מקורות מידע להתנדבות וקבוצות דיון. האתר כולל מדורים מיוחדים לאנשים עם מוגבלות שכלית, למשפחות ולאנשי מקצוע. בכל תת מדור מצוי תפריט שונה המאפשר קבלת מידע באופן זמין ומתאים לקבוצת הגיל. לדוגמה: באתר המשפחות מתקבל מידע המסווג על פי שלבי ההתפתחות של האדם עם המוגבלות. במדור העוסק בגילאים 0-5 ניתן מידע על פי הנושאים האלה: מעונות יום, גני ילדים, יחסי אחים ואחיות במשפחה וסיפורים אישיים. במדור העוסק באוכלוסייה הבוגרת +55 יש התייחסות לדיור מוגן, בריאות ותופעות הזקנה.

PEOPLE FIRST (אנגלית)

<http://www.pfofal.org>

אתר זה הוא דוגמה לקהילה במדינת אלבמה שבארה"ב. ברחבי העולם מצויות קבוצות דומות בעלות אותו שם. האתר הזה מיועד לאנשים עם מוגבלות שכלית והתפתחותית בלבד, והוא מעודד אנשים לקחת שליטה על החיים שלהם ולבצע החלטות עצמאיות. מטרת הקבוצה היא להעלות את המודעות לסנגור עצמי, להגיע לאוכלוסייה רחבה יותר ברחבי המדינה וכן להעניק מענה חברתי. האתר כתוב בשפה פשוטה, ומחולק לנושאים שונים: הסבר על הקבוצה, תמונות וסרטים על הקבוצה, מידעון, נושאים אקטואליים והודעות.

BE לאנשים מיוחדים (עברית)

http://www.be-portal.org/htmls/page_2205.aspx?c0...bsp

באתר זה, בשפה העברית, מובא לקט חשוב של כתבות ומאמרים מן העיתונות משנת 2002 ועד היום שעניינן אוכלוסיות הלוקות ב-: אוטיזם, אספרגר, פיגור שכלי ועוד. באתר מידע עדכני לגבי כנסים ואירועים, ייעוץ משפטי ופורומים. באתר זה מדורים מיוחדים בנושא טיולים, גלריית אומנים, מציאת בני זוג ומציאת עבודה. האתר מכוון לאנשי מקצוע, למשפחות ולאנשים עם מוגבלויות קוגניטיביות וחושיות. באתר סיפורים אישיים.

Love davka אתר לחיפוש בני זוג לאנשים עם צרכים מיוחדים (עברית)

<http://www.lovedavka.co.il>

אתר LOVE דווקא, אתר למציאת בני זוג מיועד לאנשים עם צרכים מיוחדים. האתר שייך לפורטל בית אקשטיין ובו ניתנים שירותים בתחומים שונים לאנשים עם צרכים מיוחדים, לבני משפחותיהם ולאנשי מקצוע. הרישום לאתר פשוט. באתר

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)

מוצגים כרטיסי הביקור של הנרשמים המעוניינים בהיכרות. כרטיסי הביקור כוללים: תמונה, פרטים אישיים, תחומי עניין ותיאור קצר של המגבלות.

אתר הקהילות של משרד הרווחה ושירותים חברתיים (עברית)

<http://www.molsa.gov.il/Kehilot/Pages/ShowItems.aspx?type=Special%20Templates/&path=/Channels/Kehilot/Pigur/SideMenuChannels/QualityOfLife/Attorney>

אתר קהילות הידע של משרד הרווחה בישראל, בשיתוף עם "אשלים". האתר מיועד לעובדים סוציאליים, לעובדי רווחה, לחוקרים ולאנשי מקצועות טיפוליים. האתר כולל מגוון של "קהילות מקצועיות" ו"קהילות ידע", בנושאים: אוטיזם, התמכרויות, זקנים ופיגור שכלי. הקהילות המקצועיות מספקות מרחב לשיח וללמידה של אנשים ובעלי מקצוע העוסקים בתחומי ידע שונים. בקהילות אפשר למצוא פרטי מידע: פורומים מקצועיים, סקירת ספרות, מאמרים, דוחות ותיאורי מקרה, תקצירים של ימי עיון ודיון בדרכי התערבות. כדי להשתתף באופן פעיל בקהילות הידע יש להירשם לחברות בקהילה בדף הבית ולאחר קבלת אישור (כ-42 שעות לאחר ההרשמה) אפשר להיכנס לאתר באמצעות סיסמה.

בסעיף הפיגור השכלי תת נושאים בתחומים: איכות חיים, סוגיות נבחרות, בריאות ומידע ארגוני. בתת הנושא איכות חיים, אפשר להיכנס לקהילת הסנגור העצמי. בקהילה זו אוסף תגובות הכולל: תיאור מרכזים שונים, תיאורי פרויקטים ייחודיים, העצמות דיירים בבחירת פעילות פנאי וכן תקצירי מאמרים. רישום לאתר הזה מאפשר קבלת מידע חדש ועדכונים שוטפים מדי יום.

קרן של"ם (עברית)

<http://www.kshalem.org.il/pages/default.aspx>

אתר זה מייצג את קרן של"ם שהוקמה בשנת תשל"ד-1983, על ידי מרכז השלטון המקומי בשיתוף עם משרד הרווחה. הקרן מסייעת בתחומים מגוונים שנוגעים למורכבות הצרכים הטיפוליים של האדם עם המוגבלות השכלית. מבין תחומי הסיוע העיקריים אפשר לציין: סיוע לפיתוח מסגרות בקהילה, שיפור התנאים במסגרות אלו, פיתוח תכניות השתלמות לאנשי מקצוע, סיוע בהפקות אמנותיות של אנשים עם מוגבלות שכלית והענקת מענקים כספיים למחקרים בתחום. קרן של"ם פועלת למיצוי הפוטנציאל של כל אדם בעל מגבלה שכלית בקהילה, במטרה לממש איכות חיים מיטבית בשבילו. באתר מידע לגבי תחומי סיוע, פרויקטים, כנסים וימי עיון, מופעים ותערוכות של אנשים עם מוגבלות שכלית ומידע לגבי טכנולוגיות לקידום יזמות.

כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2010, 19 (1)

מקורות

(מתוך אתר מקום מיוחד) <http://makom-m.cet.ac.il/pages/item.asp?item=1808>

ויקיפדיה ערך: סגור עצמי

Brown, R., Schalock, R. & Brown, I. (2009). Quality of life: Its application to persons with intellectual disabilities and their families - introduction and overview. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 6(1), 2-6.

Verdugo, M., & Schalock, R. (2009). Quality of life: From concept to future applications in the field of intellectual disabilities. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 6(1), 62-64.

עורכות המדור:

נעמי גילמור-גרייל, Msc, OT, היחידה למחשבים ולטכנולוגיה שיקומית, בית חולים אלון, ירושלים. naomigilm@yahoo.com
טליה פרבר, Msc, OTR\L, גן וביה"ס מש"י, ירושלים. taliaf@012.net.il